

Na Varuai Letasi Nigna Pol Vanira Na Komi Tinoni Kiloau I Korin

Na Titiono Eigna Na Letasi Iaani

Na mane vetula a Pol ke risoa na letasi iaani vanira na komi tinoni kiloau i Korin kori vido kekeka puhi varihotaghidia imanea mi marea ke boi jino. Kori letasi Pol ke vetula itadia sina maghavu, imanea ke velera keda vano sighora, kari leghugna iangeni imanea ke boi vano. Ma na vunegna iangeni kekeha tinoni kiloau i Korin kena velea a Pol sina mane ke tughua hahalia na ghaghanagna. Kori letasi iaani a Pol ke velera na vunegna imanea ke boi vano itadia.

Kekeha mara na velepuhi piapilau kena mono i Korin kena haghore diadikala a Pol. Imarea kena velera na komi tinoni kiloau a Pol ke pilaunira, mena velera mua a Pol boi na pukuni mane vetula. Pol ke bosu magnahaghinia keda titionora na komi fata ke tateli aua imanea na pukuni mane vetula eigna imanea ke bosu magnahaghinia na vahaihadiagna ghehegna. Keana na vunegna ke magnahaghinia na komi tinoni kiloau kedana adoa kena tangomana na vaututuniagna na komi fata ke velepuhira, imanea ke titiono kori letasi iaani na komi fata ke eia ma na komi vahotha ke pada kori nigina na agutu vania a God.

Kori letasi iaani, a Pol ke titiono mua eigna na rongo sosoni bali hathera na komi tinoni kiloau i Jerusalem. Pol ke velera na komi tinoni

kiloau i Korin kekeha tinoni kiloau tavogha kena keukemu puala, me toke imarea kedana leghua na puhidia.

Na komi fata ke nagho kori letasi iaani:

Nigna na agutu a Pol bali hathera na komi tinoni kiloau i Korin (1:1-7:16)

Na rongo sosoni bali hathera na komi tinoni kiloau i Jerusalem (8:1-9:15)

Pol na pukuni mane vetula nigna a Jisas Kraiss (10:1-13:13)

¹ Inau a Pol ku risoa na letasi iaani. A God ke vahiu gi kuda na mane vetula nigna a Jisas Kraiss eigna iangeni ke leghua nigna na vanohehe. A Timoti, a kulada kori Kraiss, imanea ke mono mua duagu eeni. Iroghami kuru risoa atua itamiu ighamu na komi tinoni kiloau koti mono i Korin, mi tadia mua na komi tinoni nigna a God kena mono kori nimiu na provins i Akaia.

² Inau ku tarai gi a God a Tamada ma a Lod Jisas Kraiss koroda vatokeghamu moro heghamu na soleana kori havimiu.

A God Ke Vasulaghita Eigna Katida Vasulara Arahai Tavogha

³ Ati veletokea nigna na God ma a Tamagna nida a Vunaghi Jisas Kraiss. A God ke vonungia na rarovi me sulaghita hahali. ⁴ Imanea ke vasulaghami tadia na komi papara gougovu ke padaghami eigna kitida vasulara arahai tavogha kena papara. Mi ghami kitida tangomana na vasularagna mua vaghagna vamua a God ke vasulaghami. ⁵ Vaghagna a Kraiss ke papara, ighami huju iti papara eigna kiti leghua imanea. Keana

kori vido kiti papara puala, a God ke pukuni vasulaghami eigna kiti mono haidu duagna Krai.
⁶ Kori vido kiti papara, na papara iangeni ke hatheghamu eigna kotida hatia na havi ke teo na govugna. Ma God ke vasulaghami eigna kitida vasulaghamu mua. Mi iangeni keda hatheghamu eigna kotida ghathapaku kori vido na komi thagi papara ke padaghami keda padaghamu mua.
⁷ Ighami kiti voututunia ighamu kotida sokara ngasi kori nimiu na voututuni eigna kiti adoa, kori vido koti papara vaghagna kiti papara, a God ke vasulaghamu vaghagna vamua ke vasulaghami.

⁸ Ara kulagu kiloau, ighami kiti magnahagh-inghamu kotida adoa eigna na papara hutu ke padaghami kori provins i Esia. Na papara iangeni ke paraghami puala miti boi naba na sokara pungusiagna. Ighami kiti toatogha ighami teo kitida havi mua. ⁹ Hee, ighami kiti toatogha na maghavu kitida thehe ke jufu mai ghohi. Keana na papara iangeni ke padaghami bali velepuhighami e boi jino kitida voututunighami ghehemami, kari ighami kitida voututunia a God vamua keda hatheghami. Ighami tango-mana kitida voututunia iangeni, eigna imanea ke tangomana na vahavi tabiruragna na komi tinoni kori thehe. ¹⁰ Kori vido ighami kiti haga thehe ngengeni, a God ke vahavighami, miti voututunia imanea keda talu vahavighami ¹¹ kori vido ighamu koti hatheghami kori nimiu na tarai. A God keda talu hatheghami eigna sethe na komi tinoni kena hatheghami kori tarai. Me sethe na tinoni kedana veletokea God kori

vido kena reghia na haehathe ke eia vanighami imanea.

Pol Ke Boi Hahi Kori Vido Ke Tughua Nigna na Toatogha

¹² Ighami kiti tautalunagho eigna kiti pukuni adoa ighami kiti titiono tutuni hahali miti leghua vamua na puhi ke magnahaghinia a God. Tadia na komi fata gougovu kiti eia, na dotho ke hutu nigna a God ke hatheghami miti boi eia sa fata leghuagna na nigna na thaothadogha na maramagna. Na puhimami ke jino hahali tadia na komi tinoni gougovu, haluhadi tamiu ghamu. ¹³⁻¹⁴ Na komi fata kiti risoa atua vanighamu, ighamu tangomana kotida thaothadoghagna, me teo sa vunegna kotida hiohiroa sa ghaghana ke polo ikoragna. Inau ku adoa ighamu koti boi thaothadoghagna mua na komi puhimami, keana ighami kiti magnahaghinia puala kotida pukuni thaothadoghagna na komi puhimami. Gi keda ai, kori tabirugna mai a Lod Jisas Krai, ighamu kotida tautalunagho eimami ghami vaghagna vamua ighami kiti tautalunagho eimiu ighamu.

¹⁵ Na vunegna inau ku vaututunighamu kotida tautalunagho eimami, inau ku kidi toatogha bali rua na atu sighoghamugna eigna kuda eia e rua na haehathe itamiu. ¹⁶ Inau ku toatogha kuda kidi atu jufungighamu kori nigua na taetaveti ku eia ghohi bali mai eeni kori provins i Masedonia. Mu toatogha kuda ghoi atu reghighamu leghugna kuda taveti au eeni bali vano i Jiudea. Kori nigua na taetaveti iangeni, inau ku toatogha

ighamu tangomana kotida hatheu. ¹⁷ Ighamu da oti toatogha inau ku hai titiono vamua eigna ku boi atu itamiu vaghagna ku kidi veleghamu ghohi. Iangeni e boi tutuni. Inau u boi leghua na puhigna na tinoni bongihehe ke vele aua, “Hee, inau kuda eia” kari e toatogha, “Teo kuda eia.”

¹⁸ Kori vido inau ku velea, “Hii,” inau kuda boi saisami tughua na ghaghanagu mu velea “Teo.” Vaghagna a God ke titiono tutuni hahali, inau huju u titiono tutuni hahali mua, ¹⁹ eigna ku leghua na puhigna a Jisas Krai. Imanea a Dathegna a God kiti titionoa itamiu inau ma Sailas ma Timoti. Ighamu koti adoa imanea ke bosu velea “Hii,” kari e saisami me tughua na ghaghanagna me velea “Teo.” A Jisas ke tateli aua a God ke tutuni hahali ²⁰ eigna na komi taluhaghore nigna God, a Krai ke vatatapara gougovu. Na vunegna a Krai ke eia iangeni, ighita tangomana katida veletokea a God vaghagna iaani, “Tutuni, ighoe ko eia hahalia na hava ko taluhaghorea.” ²¹ A God ke hatheghami me hatheghamu mua eigna katida sokara ngasi kori nida na vaututuni taga a Krai. Imanea ke vahighita au ²² me vetula na Tarunga ke Tabu eigna keda mono ikorada. Iangeni na vaughithatha ke tateli aua ighita na nigna a God, mi manea keda eia vanighita na komi fata ke taluhaghorea keda eia.

²³ Ikeaghaieni inau kuda veleghamu na vunegna ku boi tabiru atu itamiu i Korin. Ma God ke adoa na hava ku velea e tutuni. Inau ku boi tabiru atu itamiu eigna inau ku bosu magnahaghinia kuda ghoi ngaraghamu mua. ²⁴ Ighami

kiti boi magnahaghinighamu kotida toatogha ighami kiti magnahaghinia na hurughamugna eigna kotida vaututunia nimami na velepuhi, eigna ighami iti adoa ghohi ighamu koti sokara ngasi kori nimiu na vaututuni. Ighami kiti magnahaghinia kitida sakai agutu duamiu eigna kotida mono totogo.

2

¹ Kori vido inau ku mono duamiu i hau, inau ku ngaraghamu mi ghamu koti dikahehemiu. Na vunegna iangeni, inau ku tughua na ghaghanagu mu boi saisami atu reghighamu. Inau ku bosu magnahaghinighamu kotida ghoi dikahehe. ² Gi inau kuda vadikaheheghamu, teo ahai keda mono bali ghoi vatotogou inau eigna inau ku vadikaheheghamu ghohi. ³ Inau ku totogo vamua kori vido ighamu koti totogo. Iangeni na vunegna inau ku kidi risoa atu itamiu mu ngaraghamu eigna na komi fata ke hahi koti eia. Inau ku magnahaghinighamu kotida kidi vajinoa na komi fata irangeni gi u ghoi atu itamiu. Inau ku eia iaani eigna boi toke gi ighamu koti tangomana na vatotogougna kotida vadikahehe. ⁴ Na letasi iangeni ku kidi risoa atua itamiu, inau ku risoa kori dikahehe. Inau ku tangi eigna na dikahehe ke hutu puala kori hehegu. Inau ku risoa boi bali vadikaheheghamu, keana inau ku risoa eigna kotida adoa inau ku pukuni dothovighamu.

*Mara I Korin Kedana Talutavogha Na Palu-
agna Imanea Ke Eia Na Hahi*

⁵ Inau boi magnahaghinia kuda titiono puala eigna na fata dika ke eia sina mane itamiu, keana imanea ke eia na hahi ke hutu. Imanea ke boi vadikaheheu vamua inau, kari haluhadi imanea ke vadikaheheghamu ighamu gougovu.

⁶ Sethe itamiu koti sakai fatea moti vajinoa imanea, ma na hava koti eia itagna e naba ghohi. ⁷ Ikeagaieni ighamu kotida talutavogha na paluhagna moti vasula eigna keda boi hutu nigna na dikahehe. Boi toke gi nigna na vaututuni keda luvu. ⁸ Na vunegna iangeni, inau ku kae huhurughamu eigna kotida tatelia itagna ighamu koti talu dothovia.

⁹ I hau, inau ku risoa atu itamiu na letasi iangeni eigna ku magnahaghinia kuda adoa ighamu koti sasaa na leghuagna na komi fata gougovu ku veleghamu ba teo. ¹⁰ Kori vido ighamu kotida talutavogha na paluhagna na mane ianeni, inau huju kuda talutavogha na paluhagna, gi keda tutuni imanea ke eia na fata ke nabagna inau kuda talutavogha. Inau kuda eia iangeni eigna inau ku magnahaghinia kuda hatheghamu, ma Krai ke adoa iangeni ke tutuni. ¹¹ Ighita katida talutavogha na paluhagna eigna a Satan keda boi pilaunighita me heta pungusighita. Eigna ighita ati ado toetokea ghohi a Satan ke vapuipuhi hahali bali pilaunighita.

Na Agutu Ke Eia A Pol Ke Varongoragha Na Rorongo Ke Toke

¹² Kori vido ku jufu atu i Troas bali titionoa na Rorongo ke Toke eigna Jisas Krai, inau ku reghivaughithatha a Lod ke hangavia na hagegtha eigna na agutu iangeni keda toke. ¹³ Kari na

ghaghanagu ke horuhaihadi eigna inau ku boi rongovia sa rorongomiu eigna ku boi pada a kulagu Taitus ngengeni. Mi nau ku kubaera na komi tinoni kiloau i Troas mu hathavu vano kori provins i Masedonia eigna kuda vano pada imanea ngengeni.

¹⁴ Ati veletokea a God eigna a Kraiss ke heta vano kori rihu, mi ikeagaieni ighami mara na vetula kiti mono haidu duagna, miti leghua vaghagna ighami nigna na komi tinoni agutu. A God ke vetulaghami au eigna na rorongogna a Kraiss keda rongoragha ivei mi vei vaghagna na ghaighubagha ke ghuba toetokegna ke vonungia na vathe doudolu. ¹⁵⁻¹⁶ Na titionoagna a Kraiss kiti eia ke vaghagna na ghaighubagha ke vatotogo a God, ma na ghubagna ke taveti au tadia na komi tinoni gougovu. Tadia arahai a God ke vahavira, na ghubagna nimami na titiono ke toke puala me batura kori havi ke teo na govugna. Keana tadia arahai kena leghua na hangana ke vano kori meleha papara, na ghubagna ke dika puala me batura kori thehe ke teo na govugna. Teo ahai ke nabagna na agutu ke vahotha iaani gi keda boi hathea a God. ¹⁷ Sethe na tinoni kena titiono na haghoregna a God, kari ena pilungia mena magnahaghinia kedana hatia na rongo vamua. Keana ighami kiti boi eia vaghagna kena eia imarea. Teo. Ighami kiti titiono na haghoregna a God kori ghaghanamami ke jino, miti eia kori mana nigna a Kraiss. Miti adoa a God ke vetulaghami me dorovia na komi fata kiti eia.

3

Na Taluhaghore Haehathe Ke Mathangani Nigna A God

¹ Ehava? Kori vido inau ku risoa vaghagna iangeni, ighamu koti toatogha inau ku vahai-hadighami ghehemami eigna kotida vaovarongo itamami? Teo! Kekeha tinoni velepuhi, kori vido kena mai itamiu, imarea kena hatia duadia na letasi ke velea nidia na velepuhi ke toke. Mi kori vido kena taveti au itamiu, imarea kena magnahaghinighamu kotida risoa na letasi vaghagna iangeni tadia na komi tinoni kori meleha kedana vano itagna. Keana e teo sa vunegna kitida eia na puhi iangeni, ² eigna ighamu ghehemiu na letasi bali titiono tadia na komi tinoni eimami ghami. Na komi tinoni gougovu tangomana kedana reghia na havimiu mena thaothadoghagna ighami na komi mane agutu ke toke nigna a God. ³ Na havimiu mathangani ke jino ke tateli aua ighamu na letasi a Krai ke risoa ke au mai kori nimami na agutu itamiu. A Krai ke boi rioriso kori havimiu tagna sa fata keda govu saisami vaghagna na baero, keana imanea ke rioriso tagna na fata keda talu mono thovohaliu, na Tarunga ke Tabu ke mai tagna a God ke havi. Ma Krai ke boi rioriso tagna na komi ghahira vaghagna a God ke eia kori vido ke hea a Moses na komi vetula. Teo. Imanea ke rioriso kori hehemiu.

⁴ Na vunegna ighami kiti mono haidu duagna Krai, ighami kiti adoa toetokea na havimiu ke tateli aua nimami na agutu itamiu ke toke. Ma God ke adoa ighami kiti haghore tutuni. ⁵ Ighami

kiti boi ghaghana kiti naba kitida eia na agutu ke toke iaani kori hetamami ghehemami. God vamua ke eighami gi iti naba na eiagna. ⁶ Imanea ke eighami gi iti naba na velepuhiragna na komi tinoni eigna nigna na taluhaghore haehathe* ke mathangani. Na taluhaghore mathangani iangeni, boi na leghuagna na komi vetula vamua, keana na leghuagna na Tarunga ke Tabu. Na leghuagna na komi Vetula nigna Moses ke batua na tinoni kori thehe ke teo na govugna, keana na leghuagna na Tarunga ke Tabu ke batua na tinoni tagna na havi ke teo na govugna.

⁷ Na komi Vetula nigna a Moses ke risoa a God kori ghahira ke batura na komi tinoni tagna na thehe ke teo na govugna. Toke keda ai, na komi vetula irangeni kena mai duai siladagna a God ke vararaha na langegna a Moses.† Toke na siladagna na langegna a Moses ke kiki me boi rae silada ea leghugna ke horu mai kori suasupa, na komi tinonidia Israel kena boi tangomana nidia na dodoro vano kori langegna eigna ke siasilada puala. ⁸ Na vunegna a God ke eia iangeni bali tateli aua na komi vetula na fata ke nagho, ehava na ghaghanamiu eigna na taluhaghore haehathe ke mathangani ke mai duagna na Tarunga ke Tabu? ⁹ Gi keda nagho na komi vetula kena fateghita mena hatia maia na thehe, ighita kati adoa na taluhaghore haehathe ke mathangani ke vajinoghita kori matagna a God, na fata ke nagho vano. ¹⁰ Na hava ke tutuni, na komi vetula kena nagho i hau kena boi nagho ikeagaieni eigna na

---

* **3:6** “taluhaghore haehathe” Reghia kori Diksonari † **3:7**
Reghia

taluhaghore haehathe ke mathangani ke pukuni nagho vano. ¹¹ Na taluhaghore haulaghi bali leghua na komi vetula ke boi mono hau me govu. Na vunegna na taluhaghore haulaghi iangeni, na fata ke nagho, ighita kati adoa na taluhaghore haehathe ke mathangani keda mono thovohaliu, na fata ke nagho vano.

¹² Na vunegna ighami kiti adoa na taluhaghore haehathe ke mathangani iaani keda boi govu, ighami kiti boi mataghu na titionoagna na Rorongo ke Toke. ¹³ Mi ghami kiti boi poloa sa fata kori vido kiti titionoa. Ighami kiti boi vaghagna a Moses ke tautafua na ulugna kori pohe ke manivi eigna ke bosu magnahaghinia na komi tinonidia Israel kedana reghia na siladagna na langegna ke kiki me boi rae silada. ¹⁴ Keana na komi tinonidia Israel, a God ke vapunia na ghaghanadia. Inau ku velea iangeni eigna, turughu i hau me jufu ikeagaieni, kori vido mara Jiu kena ijumia na komi rioriso ke eia a Moses, imarea kena boi thaothadoghagna na ghaghana ikoragna. Vaghagna na pohe ke tautafua na ghaghanadia, mi marea kena boi tangomana na hati auagna na pohe iangeni gi kedana boi vaututunia a Krai. ¹⁵ Tutuni, i hau me jufu ikeagaieni, kori vido kena ijumia na komi rioriso nigna a Moses, vaghagna na pohe ke talu tautafua mua na ghaghanadia mena boi thaothadoghagna. ¹⁶ Keana kori vido na tinoni ke tughuhehe me vaututunia a Lod, a Lod ke hati aua na pohe iangeni itagna. ¹⁷ A Lod ku titionoa inau iangeni, na Tarunga ke Tabu. Ma ahai na Tarunga ke Tabu ke mono ikoragna,

imanea ke mamaluha ghohi tagna na mana nigna na koakoa. ¹⁸ Ighita na komi tinoni kati vaututuni, a God ke hati aua na pohe ke tautafua na uluda eigna katida tatelia aua na siladagna a Lod vaghagna na tiro ke siasilada kori aho. Ma na Tarunga ke Tabu ke agutu ikorada, bali tughughita eigna katida vaghagna imanea. Mi ighita katida pukuni tateli aua na siladagna.

4

Na Rorongo Ke Toke Eigna A Krai Na Raraha Nigna A God

¹ Na vunegna a God ke pukuni rarovighami me heghami na agutu iaani bali tuturi aua na Rorongo ke Toke, ighami teo kitida gina. ² Ighami kiti boi eia nimami na agutu tagna na komi puhi ke dika kiti poloa eigna kiti maomamo nimami itadia. Ighami iti boi pilaunira sa tinoni eigna kedana vaututuni, miti boi pilungia kililia na haghoregna a God. Kori matagna a God, ighami kiti titionoa vamua na hava ke tutuni, eigna na komi tinoni kedana adoa kena tangomana na vaututunighamigna. ³ E tutuni kekeha tinoni kena boi thaothadoghagna na Rorongo ke Toke kiti titionoa. Keana arahai kena boi thaothadoghagna, imarea vamua kena leghua na hangana ke vano kori thehe ke teo na govugna. ⁴ Satan ke vunaghi pungusia na maramagna iaani, imanea ke vapunia na ghaghanadia eigna kedana boi tangomana na reghiagna na raraha ke turughu mai tagna na Rorongo ke Toke eigna a Krai ke thaba me nanaba vamua duagna God.

⁵ Kori nimami na agutu, ighami kiti boi titiono eimami ghehemami. Teo. Ighami kiti titiono vamua eigna a Jisas Kraisa, miti velea imanea na Vunaghi, miti velea mua ighami na komi nigina na mane agutu ke vetulaghami bali hatheghamu.

⁶ Kori vavuhagna na maramagna a God ke velea, “Na raraha keda laema kori puni.” Ma God ke valaema na havimami kori nigina na raraha eigna kitida thaothadoghagna na komi tinoni kena tangomana na reghiagna nigina na mana tagna a Kraisa.

Na Komi Papara Ke Pada a Pol Ke Hathera Na Komi Tinoni Eigna Kedana Reghivaughithatha a Jisas Ke Talu Havi Mua

⁷ Toke na Rorongo ke Toke na fata ke nagho vano, a God ke heghami ighami kiti boi nagho na agutu bali titionoa. Vaghagna a God ke boa na rongo hutu koragna na komi hai disi kena agutua kori thepa vamua. Imanea ke eia iangeni bali tateli aua na mana ke hutu ke mono tagna na Rorongo ke Toke ke boi mai itamami, kari e mai tagna imanea. ⁸ Sethe na maghavu na papara ke padaghami, keana ighami iti boi sikili. Kekeha maghavu iti hahi hehemami na hava kitida eia, keana ighami kiti boi gina. ⁹ Sethe na maghavu na komi tinoni kena vaparaghami, keana a God ke boi taveti sanighami. Imarea kena pukuni diadikalaghami, keana ena boi vatheheghami. ¹⁰ Na komi papara ke pada na tonomami hahali vaghagna vamua na komi papara ke pada a Jisas kori theheagna. Toke na tonomami ke papara, ighami kiti talu

havi mua. Ma na vunegna iangeni na komi tinoni kena reghivaughithatha a Jisas ke talu havi mua eigna imanea ke reireghi hahalia na tonomami. ¹¹ Hee, sethe na maghavu na komi tinoni kena haga vatheheghami eigna kiti leghua a Jisas. Keana iangeni e toke vamua eigna na tonomami keda thehe ke tateli aua a Jisas ke talu havi mua. ¹² E tutuni na komi papara ke sethe ke padaghami kori nimami na agutu, keana e toke vamua eigna iangeni ke hatheghamu eigna kotida hatia na havi mathangani.

¹³ Tadia na komi Rioriso ke Tabu ke mono na rioriso iaani, “Inau ku titiono eigna a God, eigna inau ku vaututunia.” Na vunegna ighami huju iti vaututuni vaghagna iangeni, ighami kiti titiono eigna a Krais. ¹⁴ Ighami kiti titiono eigna kiti adoa ahai ke vasokara tabirua a Lod Jisas kori thehe, imanea keda vasokaraghini tabirughami mua vaghagna iangeni. Mi manea keda hatighami ighami duamiu ighamu eigna katida mono duagna hahali. ¹⁵ Ighami kiti sasaa kitida papara vaghagna iaani bali hatheghamu eigna kiti magnahaghinia na tinoni ke sethe kedana adoa na dotho ke hutu nigna a God vanira. Gi sethe mua na tinoni kedana veletokea mena ghaghana bohea imanea.

¹⁶ Iangeni na vunegna ighami kiti boi gina kori nimami na agutu. Toke na tonomami ke kiki boi rae heta, na hehemami ke heta vano mua leuleghu dani. ¹⁷ Na komi papara ke padaghami keda boi mono hau me govu. Na komi papara irangeni kena kalitighami eigna na mono haidu katida eia thovohaliu duagna a God koragna

nigna na mana ke hutu puala. Ma na mono haidu katida eia duagna a God ke toke tuu vano tadia na komi fata gougovu. ¹⁸ Na vunegna iangeni, ighami kiti boi ghaghana bohea na komi fata kori maramagna kiti reghia, keana iti ghaghana bohea na komi fata kiti boi tangomana na reghiagna. Na komi fata kati reghia kori matada keda govu, kari na komi fata kati boi tangomana na reghiagna keda mono thovohaliu.

5

Ighita Katida Hatia Na Tono Mathangani

¹ Na tonoda kori maramagna iaani vaghagna na komi aava. Mi kori vido nida na komi aava keda dika, ighita kati adoa katida hatia nida na vathe ke pukuni toke. God ke kaikaliti vanighita na tonoda bali mono i popo, na tono ke vavuha ghehegna a God me keda mono thovohaliu. ² Kori vido kati mono korai tonoda kori maramagna, ighita kati dikahehe eigna kati magnahaghinia puala katida vahaghea na tonoda i popo vaghagna na pohe mathangani. ³ Ighita kati magnahaghinia iangeni eigna leghugna katida thehe, ighita bosi magnahaghinia na tarungada kedana mono ghehedia vaghagna kena soesole. ⁴ Kori vido kati mono kori maramagna korai tonoda keda thehe, ighita kati tangi eigna na komi papara ke padaghita, mati magnahaghinia puala katida hatia na tonoda ke mathangani. Boi vaghagna ighita kati magnahaghinia katida thehe me soesole na tarungada. Teo. Ighita kati magnahaghinia na hatiagna na tonoda mathangani eigna na tonoda keda thehe keda tughu

kori tono mathangani keda mono thovohaliu. ⁵ A God ghehegna ke kalitighita bali hatia na tonoda ke mathangani, mi manea ke heghita na Tarunga ke Tabu eigna katida adoa katida hatia.

⁶ Na vunegna ighita kati adoa ighita katida hatia na tonoda ke mathangani, na ghaghanada ke heta. Ighita kati adoa, kori vido kati mono korai tonoda kori maramagna, ighita kati talu mono haunia na melehagna a Lod i popo. ⁷ Keana ighita kati adoa ighita katida jufu mua ngengeni eigna nida na vaututuni ke batughita, boi na komi fata kati reghia. ⁸ Tutuni, na ghaghanada ke heta mati magnahaghinia puala katida taveti sanira na tonoda kori maramagna eigna katida mono duagna a Lod i popo. ⁹ Toke katida mono kori maramagna ba mono i popo, na fata ke nagho itada, na eiagna hahali na hava keda vatotogoa a Lod. ¹⁰ Iangeni ke nagho itada eigna ighita kati adoa ighita gougovu katida sokara naghogna a Krai kori maghavu keda fateghita. Ighita katida hatia na hava ke nabada eigna na komi tango ke toke ba e dika kati eia kori maramagna.

Nigna Na Agutu A Pol Bali Hatira Mai Tagna A Krai Na Komi Tinoni

¹¹ Na vunegna ighami kiti adoa na fate nigna Lod na fata ke naba kitida mataghunia, ighami kiti agutu heta eigna na komi tinoni kedana vaututunia na Rorongo ke Toke. A God ke adoa na ghaghanamami bali agutu vania ke jino, mi inau ku magnahaghinia puala kotida adoa mua iangeni. ¹² Ighami kiti boi titiono vaghagna iaani

bali vahaihadighami ghehemami kori matamiu. Teo. Ighami kiti magnahaghinia vamua na titionoagna vanighamu na komi fata ke toke kiti eia eigna kotida tangomana na mono tautalunagho eimami ghami. Gi ighamu tangomana kotida haghore tughura arahai kena haghore diadikalaghami. Imarea kena tautalunagho eigna nidia na komi agutu ke toke na dodorogna, kari ena boi toatogha na puhidia na fata ke nagho. ¹³ Kekeha tinoni kena toatogha ighami kiti mee. E toke vamua imarea kena toatogha iangeni, eigna ighami kiti togha vamua nimami na agutu vania a God. Keana na ghaghanamami ke jino miti agutu heta bali hatheghamu. ¹⁴ Na komi fata gougovu kiti eia, ighami kiti eia eigna nigna na dotho a Krai vanighami. Na vunegna ighami kiti vaututunia a Krai ke thehe eida ighita gougovu, ighami kiti vaututunia mua ighita gougovu kati thehe tagna na havida haulaghi ke dika. ¹⁵ A Krai ke thehe eida ighita gougovu kati hatia na havi mathangani. Imanea ke thehe eigna katida soto na leghuagna nida na vanohehe gheheda. Me thehe eigna katida leghua vamua imanea ke thehe me ghoi havi tabiru eida.

¹⁶ Na vunegna iangeni, ikeagaieni ighami kiti boi toatogha eigna sa tinoni leghuagna na puhidia na komi tinonigna na maramagna kena toatogha eida arahai tavogha. I hau ighami kiti toatogha eigna a Krai vaghagna kena togha eigna imanea na komi tinonigna na maramagna. Keana ikeagaieni iti boi eia ghohi iangeni. ¹⁷ Ahai ke totho tagna a Krai, imanea na tinoni mathangani. Na komi puhigna ke haulaghi ke govu,

ma na komi puhigna mathangani ke mai. ¹⁸ A God ke heghita na komi puhi mathangani, me eighita eigna katida mono kori soleana duagna imanea eigna na thehe ke eia a Krai. Mi keagaieni a God ke heghami na agutu bali hatira mai na komi tinoni eigna kedana mono mua kori soleana duagna. ¹⁹ Hee, nimami na agutu na bali tuturi auagna a God ke eira na komi tinoni gougovu eigna kedana mono kori soleana duagna eigna na thehe ke eia a Krai. Imarea kena tangomana na mono kori soleana duagna eigna imanea ke boi togha ghohi na komi koakoa kena eia. Iaani na rorongongo ke toke a God ke heghami eigna kitida titiono tadia na komi tinoni.

²⁰ Mi ikeagaieni ighami kiti titiono kori huhulugna a Krai, ma na vunegna iangeni, kori vido kiti titiono vanighamu, vaghagna a God ghehegna ke titiono vanighamu. Miti kae huhurugamu kori huhulugna a Krai eigna kotida tabiru tagna a God eigna kotida mono kori soleana duagna. ²¹ A Krai ke boi eia sa koakoa, keana a God ke hati aua na komi paluhada me boa vano tagna a Krai. Imanea ke eia iangeni eigna katida mono jino kori matagna eigna na thehe ke eia a Krai.

6

¹ Na vunegna ighami kiti sakai agutu duagna God, ighami kiti kae huhurugamu eigna kotida mono leghua na puhi ke nabamiu ighamu koti hatia kori havimiu na dotho ke hutu nigna a God.

² Oti vaovarongo tagna na hava a God ke velea tadia na komi Rioriso ke Tabu,

“Kori maghavu bali tateli aua nigua na dotho itamiu,
inau ku rongovia nimiu na komi tarai.
Hee, kori maghavu bali vahavighamu,
inau ku hatheghamu.”

Oti vaovarongo toetoke! Ikeagaieni na maghavu a God ke tateli aua nigua na dotho itamiu. Ikeagaieni na maghavu a God keda vahavighamu.

Sethe Na Vahotha Ke Pada a Pol, Keana Imanea Ke Titiono Hahalia A Krai

³ Ighami kiti boi eia sa fata keda vasotoa ahai kori voututuniagna a Krai, eigna ighami kiti boi magnahaghinia sa tinoni kedana titiono diadikala nimami na agutu. ⁴ Keana tagna na komi fata gougovu kiti eia, ighami kiti tateli aua ighami kiti pukuni mara na agutu nigua a God. Ighami kiti ghatapaku kori vido ke padaghami na papara ma na vahotha. ⁵ Na komi tinoni kena thabuhighami, mena boghami haghe kori vathe tatari, mena eia na komi rihu hutu bali sokara pungusighami. Ighami kiti agutu kori hetamami gougovu, mi kekeha maghavu iti boi nere miti rofo. ⁶ Tagna na puhimami ke jino, mi tagna na thaothadogha a God ke heghami, ighami kiti tateli aua kiti pukuni mara na agutu nigua a God. Ighami kiti boi saisami na dikatamami, miti hathera arahai tavogha. Na Tarunga ke Tabu ke mono duamami, ma na nimami na dotho vanira na komi tinoni ke tutuni. ⁷ Ighami kiti titiono

na rorongong ke tutuni, ma na mana nigna a God ke agutu kori havimami. Na havimami ke jino ke hatheghami kori tuturi auagna na velepuhi ke tutuni mi kori sokara peoagna na velepuhi ke tutuni tadia arahai kena boi voututunia. ⁸ Kori nimami na agutu vania God, kekeha tinoni kena ghaghana boheghami mi kekeha kena vahouhorughami. Kekeha kena veletokeghami mi kekeha kena haghore diadikalaghami. Kekeha tinoni kena velea ighami mara na velepuhi piapilau, keana ighami kiti titiono hahalia na hava ke tutuni. ⁹ Kekeha tinoni kena pukuni adoghami, keana imarea kena eia vaghagna kena boi adoghami. Sethe na maghavu ighami kiti haga thehe, keana iti talu havi mua! Toke na komi tinoni kena vaparaghami, ighami iti boi thehe. ¹⁰ Toke ighami kiti papara me nabamami kitida dikahehe, ighami kiti totogo vamua. Toke ighami kiti kuma, ighami kiti vapadarongora na komi tinoni ke sethe kori havidia duagna a Krai. Vaghagna ighami teo nimami sa fata, keana na hava ke tutuni, na komi fata gougovu na nimami vamua.

¹¹ Ara kulamami kiloau koti mono i Korin, kori vido kiti titiono na komi fata iraani itamiu, ighami kiti boi poloa sa fata. Ighami kiti tateli aua kiti pukuni dothovighamu kori hehemami doudolu. ¹² Nimami na dotho vanighamu ke boi lae, kari ikeagaieni nimiu na dotho vanighami ke lae. ¹³ Inau ku haghore itamiu vaghagna ighamu ara dathegu. Ighami kiti tateli aua itamiu kiti pukuni dothovighamu, mi inau ku kaeghamu eigna kotida tateli aua ighamu koti

pukuni dothovighami.

Ati Saghoi Totho Tadia Na Komi Tinoni Kena Boi Vaututuni

¹⁴ Kori havimiu, oti saghoi totho tagna sa tinoni ke boi vaututuni, eigna ighamu oti boi vaghadia imarea. Ehava? Na hava ke jino tangomana keda totho tagna na hava ke dika? Ba na raraha tangomana keda sakai mono haidu duagna na puni? ¹⁵ Ehava? Krai ke tangomana na mono haidu toetoke duagna a Satan? Ba ahai ke vaututunia a Krai tangomana keda sikei na ghaghanagna duagna sa tinoni ke boi vaututuni? ¹⁶ Ehava? E toke vamua na komi ngunguju kedana mono koragna na Vathe Tabu nigna a God? Boi toke katida totho tagna sa tinoni ke boi vaututuni, eigna ighita na Vathe Tabu nigna a God ke havi thovohaliu. Iaani ke tutuni eigna a God ghehegna ke velea,

“Inau kuda mono duadia nigua na komi tinoni, mu taetaveti duadia.
Inau kuda nidia na God,
mi marea kedana nigua na komi tinoni.”

¹⁷ Na vunegna iangeni a Lod God ke velea mua iaani,

“Oti taveti au itadia moti mono tavogha.
Moti saghoi eia mua na komi puhi dika kena eia.
Gi keda ai, inau kuda hatighamu kori nigua na booi tinoni.

¹⁸ Inau kuda a Tamamiu,
mi ighamu kotida ara dathegu.

Inau a Lod God ku thaba puala ku titiono a na komi fata iraani.”

7

¹ Ara kulagu, na vunegna a God ke heghita na komi taluhaghore irangeni, ighita katida sonira au na komi puhi ke dika ke tangomana na vagaruagna na havida ma na tonoda. Na vunegna kati ghaghana bohea a God, ati agutu heta eigna keda pukuni jino na havida.

Pol Ke Totogo Eigna Mara I Korin Kena Tughuhehe

² Inau ku magnahaghinighamu kotida tateli aua ighamu koti dothovighami, eigna e teo sikei itamiu kiti eia sa fata ke dika itagna. Me teo sikei itamiu kiti vajefea kori puhi ke jino, me teo sikei itamiu kiti pilaunia. Kekeha itamiu kena velea ighami kiti eia na komi fata ke dika irangeni, kari e boi tutuni. ³ Kori vido ku velea iaani, inau ku boi eia bali haghore diadikalaghamu, eigna inau ku veleghamu ghohi nimami na dotho vanighamu ke hutu puala. Toke kitida havi ba thehe, nimami na dotho vanighamu teo keda govu. ⁴ Inau ku boi mataghu na titionoagna vanighamu na komi fata kori hehegu, mu titiono tautalunagho hahali eimiu ghamu. Toke na komi papara ke sethe ke padaghami, ighamu koti vaheta na ghaghanagu moti pukuni vatotogou.

⁵ Kori vido ighami kiti jufu mai kori provins i Masedonia, ighami kiti boi tangomana na mamatho. Kori vido iangeni ighami kiti papara puala kori havimami. Na komi tinoni kena sokara pungusighami ma na ghaghanamami ke

horuhaihadhi. ⁶ Keana a God ke tangomana na vahetagna na ghaghanadia arahai kena dikahehe, imanea mua ke vaheta na ghaghanamami tagna na maiagna a Taitus. ⁷ Boi kori maiagna vamua imanea ke vaheta na ghaghanamami, keana ighami kiti totogo mua eigna imanea ke veleghami ighamu koti vaheta na ghaghanagna. Imanea ke veleghami mua ighamu koti magnahaghinia puala kotida reghiu inau, moti dikahehemiu eigna na hahi koti eia, moti magnahaghinia na sokara duagu. Kori vido ku rongovia na rorongoa iaani, inau ku totogo nigua puala.

⁸ Toke na letasi ku risoa atua itamui i hau ke vadikaheheghamu, ikeagaieni inau ku boi dikahehe ku risoa atua itamui. Leghugna inau ku risoa, inau ku dikahehegu puala eigna ku adoa ku vadikaheheghamu, keana na dikahehemiu ke boi hau me govu. ⁹ Ikeagaieni inau ku totogo eigna ku risoa na letasi ianigeni vanighamu. Inau ku boi totogo eigna ku vadikaheheghamu, keana eigna na dikahehe ke padaghamu ke hatheghamu eigna kotida tughua na komi puhimui ke dika. Na dikahehe ke padaghamu, na thagi dikahehe ke leghua nigua na vanohehe a God. Ma na vunegna ianigeni, nigua na letasi e boi diadikala na havimui, kari e hatheghamu vamua. ¹⁰ Na thagi dikahehe ke leghua nigua na vanohehe a God ke hathea na tinoni eigna keda tughua na havigna me batua kori havi ke teo na govugna. Vahotha puala katida dikahehe eigna na thagi dikahehe iaani. Keana na thagi dikahehegna na maramagna ke boi hathea na tinoni eigna keda tughua na

havigna me batua kori thehe ke teo na govugna.

¹¹ Oti toatogha vano na komi fata ke toke ke au mai tagna na dikahehemiu ke leghua nigna na vanohehe a God. Ikeagaieni ighamu koti agutu heta bali tateli aua ighamu koti jino, moti magnahaghinia mua kotida tatelia ighamu koti boi thevu itagna imanea ke eia na hahi,* moti dikatamiu itagna, moti mataghunia a God. Ma na dikahehemiu iangeni ke hatheghamu eigna ikeagaieni ighamu koti magnahaghinia puala kotida reghiu inau, moti magnahaghinia mua na hatheugna hahali, moti sasaa na vajinoagna imanea ke eia na fata ke hahi. Tagna na komi fata gougovu koti eia iraani, ighamu koti tateli aua ighamu koti jino ghohi kori fata ke hahi iangeni. ¹² Kori vido ku risoa atua na letasi itamiu i hau, inau ku bosu eia eigna ku togha vamua imanea ke eia na hahi. Mu bosu eia eigna ku togha vamua ahai ke papara eigna na hahi ke eia na mane iangeni. Keana inau ku risoa atua itamiu eigna ku magnahaghinia a God keda tateli vanighamu e tutuni ighamu koti dothovighami. ¹³ Ma na vunegna ke tate mai tutuni iangeni, ighami kiti totogo hutu puala.

E tutuni ighami kiti totogo eimiu ghamu. Kari nimami na totogo e hutu vano mua kori vido kiti reghia a Taitus ke totogo puala eigna koti pukuni vaheta na ghaghanagna. ¹⁴ Inau ku kidi titiono tautalunagho eimiu ghamu tagna a Taitus, mi ghamu koti boi vamaomamou eigna

---

* **7:11** Da Pol ke titiono na mane kiloau i Korin ke nere duagna na vaivine ke taulaghi tagna a tamagna. Reghia 1 Korin 5:1-5.

imanea ke reghia na komi puhimiu ke toke. Vaghagna vamua na komi fata kiti titiono itamiu ke tutuni, na komi fata ku titiono tautalunagho eimiu ighamu tagna a Taitus ke tutuni mua. ¹⁵ Kori vido a Taitus ke jufu mai itamiu, ighamu koti pukuni ghaghana bohea moti leghua na haghoregna. Kori vido imanea ke togha tabirua na komi puhimiu ke toke iraani, nigna na dotho vanighamu ke hutu vano mua. ¹⁶ Inau ku totogo hutu puala eigna inau ku adoa ku tango-mana na vaututunighamugna tagna na komi fata gougovu.

8

Ati Hathera Arahai Tavogha Tadia Nida Na Komi Fata

¹ Ara kulagu kiloau, ighami kiti magnahagh-inighamu kotida adoa eigna na fata ke toke ke au mai tagna na dotho nigna a God vanira na komi tinoni kiloau kori provins i Masedonia. ² Toke na vahotha ma na papara ke sethe ke padara mena kuma puala, imarea kena totogo nidia puala mena magnahaghinia kedana pukuni hathera arahai tavogha tadia na komi nidia na fata. ³ Mi nau ku adoa e tutuni imarea kena boi eia na rongo sosoni tadia na komi nidia na rongo ke tomagha. Teo. Imarea kena eia na rongo sosoni ke hutu me toke vamua itadia kedana kudo tagna sa fata. Mi marea kena eia eigna kena magnahaghinia vamua kedana eia. ⁴ Imarea kena kae huhurughami bali lubatira eigna kedana hathera mua na komi tinoni nigna a God i Jerusalem. ⁵ Ma na rongo sosoni kena

eia ke hutu vano tagna na hava kiti toatogha kedana eia. Imarea kena eia iangeni eigna kena kidi lubatia na havidia tagna a Lod bali leghua, gi ena lubatia mua na havidia tamam i ghami. Na puhi kena eia iaani ke leghua nigna na vanohehe a God.

⁶ Na vunegna a Taitus ke vaheta na ghaghanamiu i hau bali hera na rongo sosoni tadia na komi tinoni kena voututuni i Jerusalem, ighami kiti hurua eigna keda ghoi atu itamiu. Mi ikeagaieni, imanea keda hatheghamu eigna kotida vagovua na tango ke toke iangeni. ⁷ Na havimiu duagna a God ke heta puala. Ighamu ke heta puala nimiu na voututuni, moti adoa puala na puhi titiono, moti thaothadoghagna na komi velepuhi eigna a Krai, moti hetaghamiu puala na leghuagna a God, moti pukuni dothovighami mua. Na vunegna koti heta puala tadia na komi fata iraani, oti heta mua kori puhi keukemu bali tateli aua nimiu na dotho.

⁸ Inau ku boi boa na vetula eigna kotida leghua kori vido ku titiono eigna na rongo sosoni iangeni. Keana inau ku titiono ghohi kekeha tinoni kiloau tavogha kena hetaghadia na eiagna na haehathe. Gi kotida leghua na puhidia, inau kuda adoa nimiu na dotho ke tutuni. ⁹ Inau ku magnahaghinighamu kotida leghua na puhigna nida a Lod Jisas Krai. Ighamu koti adoa nigna na dotho vanighita ke hutu puala, eigna, toke ke mono nigna na mana ma na silada ke hutu i popo, imanea ke taveti sanira me vuhai tinoni bali hatheghamu. Imanea ke eia iangeni eigna ighamu kotida hatia na komi fata ke toke keda

mono thovohaliu.

¹⁰ Kori ghaghanagu e toke gi ighamu kotida vagovua na rongo sosoni koti turughua ghohi kori vinogha ke atu. Ighamu koti kidi togha na eiagna na rongo sosoni, moti kidi turughua na kalitiagna na rongo. ¹¹ Ikeagaieni inau ku magnahaghinighamu kotida vagovua na tango ke toke iaani. Ighamu koti sasaa puala na vapuipuhiagna, me toke kotida sasaa mua na vagovuagna. Moti boa tavogha na rongo leghua vamua engiha koti tonogna. ¹² Gi kotida sasaa na kemuliagna sa fata koti tonogna, a God keda totogo itagna. Moti saghoi toatogha a God keda boi totogo keda boi hutu na hava koti kemulia, eigna a God ke boi veleghita katida kemulia na komi fata kati boi tonogna.

¹³⁻¹⁴ Inau ku bosi magnahaghinia gi arahai koti hathera kedana mono nidia na komi fata ke sethe, kari ighamu oti kudo tagna nimiu na komi fata. Ikeagaieni ighamu ke sethe nimiu na komi fata, moti tangomana na hatheragna arahai kena kudo tagna na komi fata. Gi kotida kudo tagna kekeha fata ivughei valiha, imarea tangomana kedana hatheghamu tagna nidia na komi fata. Kori puhi iaani ighamu gougovu keda mono nimiu na komi fata ke nabamiu. ¹⁵ Kori vido kotida leghua na puhi keukemu iangeni, na rioriso iaani ke mono tadia na komi Rioriso ke Tabu keda tutuni, “Ahai ke hathatanoa na komi fata ke sethe, teo sa fata ke tomagha itagna. Ma ahai ke hathatanoa ke iso, imanea ke boi kudo tagna sa fata.”

Pol Keda Vetula Taitus Duagna E Rua Kulagna

Kiloau Tadia Mara I Korin

¹⁶ Ighamu koti adoa ighami kiti magnahagh-inia puala na hatheghamugna. Mi ghami kiti veletokea a God eigna imanea ke vaheta na ghaghanagna a Taitus bali hatheghamu mua.

¹⁷ Imanea ke totogo puala kori vido ighami kiti kaea eigna keda ghoi taveti atu itamiu i Korin. Na hava ke tutuni, na vunegna ke magnahagh-inia puala keda hatheghamu, a Taitus ke kidi toatogha ghohi keda eia iangeni. ¹⁸ Ighami

kitida vetula duagna a Taitus sina mane mua ke kulada kiloau. Na komi tinoni kiloau tadia na komi meleha kena ghaghana bohea imanea eigna nigna na agutu kori titionoagna na Rorongong ke Toke. ¹⁹ Ma na mane iaani, na komi tinoni kiloau kena vahia ghohi bali taetaveti duamami kori vido kitida hatia vanoa na rongo sosoni i Jerusalem tadia na komi tinoni kena voututuni ngengeni. Na agutu ke toke iangeni, ighami kitida eia bali kilothaba a Lod, mi kitida eia mua bali tateli aua ighami kiti pukuni magnahaghinia na hatheragna arahai tavogha.

²⁰ Ighami kiti vapuipuhi eigna kitida sakai taetaveti haidu i Jerusalem, eigna kiti bosi magnahaghinia sa tinoni kedana vlea ighami kiti ei hahia kori reireghiagna mi kori kemuliagna na rongo sosoni ke hutu iaani. ²¹ Ighami kiti leghua na puhi iaani eigna kiti magnahaghinia kitida eia na hava ke jino kori matagna a Lod, mi kori matadia na komi tinoni.

²² Duadia romara, ighami kitida vetula atua itamiu i Korin sikei mua a kulada kiloau. Sethe na maghavu imanea ke tatelia vanighami ke

sasaa puala keda haehathe tadia na komi fata. Mi keagaieni, nigna na toatogha bali haehathe ke heta vano mua eigna imanea ke adoa ke tangomana na vaututunighamugna. ²³ Gi kedana huatighamu sa tinoni eigna a Taitus, oti velera imanea a pukuni kulagu ke agutu duagu bali hatheghamu. Me rua kulada kori kiloau koroda atu duagna Taitus, iromara koro atu kori huhuludia na komi tinoni kiloau kori melehadia. Ma na komi tinoni kena veletokea a Kraisi eigna rodia na agutu. ²⁴ Na vunegna iangeni, oti tateli aua nimiu na dotho itadia tolumara eigna na komi tinoni kiloau tavogha kedana rongovia na puhimiu ke toke. Gi imarea kedana adoa na vunegna kiti titiono tautalunagho eimiu ghamu.

9

Pol Ke Titiono Na Sosoni Rongo Bali Hathera Na Komi Tinoni Kiloau I Jerusalem

¹ E toke vamua kuda boi ghoi titiono mua itamiu eigna na rongo sosoni bali hathera na komi tinoni kiloau i Jerusalem, ² eigna inau ku adoa ighamu koti sasaa puala na haehathe. Mi inau ku titiono tautalunagho ghohi eimiu ghamu tadia na komi tinoni kena vaututuni eeni i Masedonia. Inau ku velera ghohi ighamu kori provins i Akaia koti mono kaikaliti ghohi kori vinogha ke atu bali eia na rongo sosoni iangeni. Ma na vunegna ighamu koti sasaa puala na haehathe, na komi tinoni kiloau eeni kena magnahaghinia mua na haehathe. ³ Toke keda ai, inau kuda vetulara atu itamiu a Taitus duagna e rua na mane mua eigna inau ku magnahaghinighamu

kotida kaikalitia ghohi na rongo kori vido kuda jufungighamu. Inau ku vele aua ghohi ighamu kotida mono kaikaliti. Boi toke gi na titiono tautalunagho ku eia eimiu ighamu keda na hai fata vamua. ⁴ Gi kekeha tinonigna i Masedonia kedana atu duagu mena reghia koti boi kaikaliti mua, inau kuda maomamo nigua puala eigna ku vaututunighamu. Mi ghamu kotida maomamo nimiu mua. ⁵ Na vunegna iangeni, inau ku toatogha e toke kuda velera tolumara eigna kedana kidi atu bali hatheghamu na kalitiagna nimiu na rongo sosoni koti taluhaghorea kotida eia. Kori puhî iaani, ighamu tangomana kotida tateli aua ighamu koti magnahaghinia na eiagna na rongo sosoni, me boi na fata kiti hurughamu eigna kotida eia.

⁶ Oti saghoi havaghinia na titiono iaani: Ahai ke joua rua tolu fata vamua, imanea teo keda hathatanora na sagharo ke sethe. Kari ahai ke joua na fata ke sethe, imanea keda hathatanora mua na sagharo ke sethe. ⁷ Kori vido ighamu koti eia na sosoni, siesikei itamiu oti leghua na ghaghanamiu ghehemiu ingiha na rongo kotida sosoni. Boi toke kotida dikahehe kori vido koti eia na sosoni, ba oti eia vamua eigna ahai tavogha ke hurughamu. Oti saghoi eia vaghagna iangeni eigna a God ke dothovia ahai ke totogo na hatheragna arahai tavogha tagna nigua na komi fata. ⁸ Ma God ke tangomana na pukuni vatokeghamugua eigna keda mono hahali na komi fata gougovu ke nabamiu. Ma na vunegna ke tutuni iangeni, ighamu keda mono nimiu na komi fata ke nabagna na hatheragna arahai

tavogha. ⁹ Na komi Rioriso ke Tabu kena velea iaani eigna na tinoni ke toke,

“Imanea ke keukemu puala tadia arahai kena kuma,
mi marea kedana togha hahalia nigna na komi tango ke toke.”

¹⁰ A God ke heghita na komi katura bali joura me heghita mua ghada na vanga, imanea keda vasethea nimiu na komi fata eigna kotida tango-mana na vahutuagna nimiu na haehathe tadia na komi tinoni kena kuma. ¹¹ A God keda vasethea nimiu na komi fata eigna kotida tango-mana na keukemu hahali. Mi kori vido ighami kitida hatia vano nimiu na sosoni tadia arahai kena kuma, imarea kedana veletokea God.

¹² E rua na fata ke toke keda au mai tagna nimiu na sosoni. Na komi tinoni kiloau nigna a God kena mono i Jerusalem kedana tonogna na komi fata ke nabadia, mi marea kedana pukuni veletokea a God. ¹³ Na vunegna nimiu na sosoni ke tateli aua nimiu na vaututuni ke tutuni, imarea kedana veletokea God. Imarea kedana veletokea a God eigna ighamu koti leghua na Rorongo ke Toke nigna a Krais, moti hathera imarea ma arahai tavogha. ¹⁴ Mi marea i Jersusalem kedana tarai eimiu kori hehei dotho eigna kena reghia a God ke tatelia vanighamu nigna na dotho ke hutu. ¹⁵ Ati veletokea God eigna na fata ke toke ke heghita. Na fata iangeni ke pukuni toke vano me teo sa haghore ke nabagna na titionoagna!

10

A Kraisa Ke Hea Na Mana Tagna A Pol Bali Agutu Vania

¹⁻² Kekeha itamiu kena velea inau ku ado haghore heta kori nigua na komi letasi vamua, kari kori vido ku mono duamiu inau ku mataghu na haohaghore heta. E boi ai! Keana inau ku magnahaghinia kuda leghua na puhigna a Kraisa, imanea ke mono taluleghu me eia na hava ke toke tadia arahai tavogha. Na vunegna iangeni, inau a Pol ku kae huhurugamu eigna kotida tughua na puhimiu eigna kuda boi haghore heta itamiu kori vido kuda atu itamiu. Keana inau ku toatogha kuda haghore heta tadia arahai kena velea ighami iti leghua na puhidia na komi tinonigna na maramagna kori nimami na agutu. ³ E tutuni ighami na tinoni, kari kori riurihu kiti eia kori maramagna, ighami kiti boi leghua na puhi riurihu kena eia na komi tinoni. ⁴ Miti bosu tangolia na komi fata kena agutua na komi tinoni bali rihu. Teo. Kori riurihu kiti eia, ighami kiti hatia na komi fata ke vonu kori mana nigua a God ke tangomana na vadiadikalaragna na komi fata ke heta nigua imanea ke thevuioka itamami. ⁵ Tagna na komi fata kiti hatia irangeni, ighami kiti heta pungusira na komi thagi ghaghana ke sokara pungusia a God, ma na puhi tautalunagho ke vasatora na komi tinoni na adoagna a God. Ighami kiti heta pungusira nidia na toatogha ke hahi, miti velepuhira eigna kedana leghua a Kraisa. ⁶ Ighami kitida mono kaikaliti bali fatera me vajinora arahai kena talu huhughua

a God kori vido ighami kitida reghia ighamu koti pukuni leghua a Kraiss.

⁷ Gi ahai itamiu ke toatogha imanea ghehegna na tinoni agutu nigna a Kraiss, e toke gi keda reghivaughithatha ighami huju na tinoni agutu nigna a Kraiss, boi imanea vamua. Iangeni e boi vahotha na reghiagna me toke ighamu kotida reghia. ⁸ E tutuni inau ku titiono tautalunagho eigna na mana a Lod ke heghami bali agutu vania. Imanea ke heghami na mana bali vaheta nimiu na vaututuni, boi bali vadiadikala. Inau teo kuda maomamo eigna na titiono tautalunagho iangeni ku eia. ⁹ Kori vido ku risoa vaghagna iaani kori nigua na letasi, inau ku bosu magnahaghinighamu kotida toatogha inau ku eia bali vamataghunighamu. ¹⁰ Inau ku adoa kekeha itamiu kena velea, "Tadia nigna na komi letasi a Pol ke ado haghore heta, keana kori vido imanea ke mono duada, imanea ke lae me hahi puala na puhi titiono." ¹¹ Aarahai kena titiono vaghagna iangeni, e toke gi kedana adoa ighami kitida eia na hava kiti risoa tadia nimami na komi letasi kori vido kitida mono duamiu ngengeni.

¹² Aarahai itamiu kena vahaihadira gheheddia, ighami kiti bosu magnahaghinia kitida velea ighami iti nagho vano vaghagna imarea kena veleghamu kena nagho vano. Imarea kena ghaghana kena nagho vano eigna kena veireireghighi gheheddia vamua, mena boi adoa kena dika gougovu. Kori vido kena eia na puhi iangeni, imarea kena mee! ¹³ Keana ighami kiti boi vaghadia imarea. Ighami teo kitida titiono tautalunagho eigna sa fata ke boi mono koragna

na agutu a God ke heghami. Keana ighami kitida titiono tautalunagho eigna nimami na agutu itamiu, eigna iangeni ke mono koragna na agutu a God ke heghami. ¹⁴ Na titiono tautalunagho kiti eia e boi jino gi kitida boi jufu mai itamiu. Keana e jino vamua eigna ighami hiri arahai kiti kidi ohoa maia na Rorongo ke Toke eigna a Kraiss itamiu. ¹⁵ Ighami kiti titiono tautalunagho eigna nimami na agutu vamua, boi na agutu kena eia arahai tavogha. Ighami kiti magnahaghinia vamua nimiu na voututuni keda heta vano mua eigna kotida tangomana na hatheghamigna kori vahutuagna nimami na agutu. ¹⁶ Gi keda ai, ighami kitida tangomana na taveti vano tadia na komi meleha ke mono sethevumiu bali titiono na Rorongo ke Toke. Gi kitida vano tadia na komi meleha ke boi vano mua sa tinoni tavogha, teo ahai keda tangomana na veleagna ighami kiti titiono tautalunagho eigna na agutu kena eia arahai tavogha. ¹⁷ Na komi Rioriso ke Tabu kena velea, “Ahai keda titiono tautalunagho, imanea keda titiono tautalunagho vamua eigna na hava a Lod ke eia.” ¹⁸ Ahai a Lod ke ghaghana bohea, iangeni ahai a God ke totogo itagna, boi ahai ke vahaihadia ghehegna.

11

Pol Ke Bosi Magnahaghinia Imarea Kedana Leghura Mara Na Vetula Piapilau

¹ Toke inau ku adoa na titiono tautalunagho na fata mee, inau ku magnahaghinighamu kotida sasaa na vaovarongo itagua kori vido kuda eia iangeni. ² Inau kuda titiono tautalunagho

eigna ku pukuni magnahaghinia kotida totho vamua tagna a Kraiss, eigna iangeni ke leghua nigna na vanohehe a God. Ighamu vaghagna na vaivine mathangani ku taluhaghorea ghohi kuda hea tagna sina mane vamua bali taulaghi itagna, mi manea a Kraiss. Mi nau ku reireghi toetokeghamu eigna kuda heghamu atu itagna a Kraiss vaghagna na vaivine mathangani ke mono jino me ghieghilei taulaghi. ³ Keana inau ku mataghu nigua kenughua kekeha tinoni ena pilaunighamu mena vadiadikala nimiu na dotho vania a Kraiss ma na ghaghanamiu bali leghua imanea. Boi toke keda vaghagna kori maghavu na poli ke pilaunia Ivi tagna nigna na haghore piapilau. ⁴ Inau ku mataghu eigna ighamu koti sasaa na rongoviragna arahai kena mai itamiu mena titionoa na komi fata eigna a Jisas ke tavogha tagna na hava kiti velepuhighamu. Moti totogo na rongoviagna na titiono eigna na Tarunga ke Tabu ma na Rorongu ke Toke ke tavogha puala tagna na hava kiti velepuhighamu. ⁵ Toke ighamu koti toatogha imarea irangeni mara na vetula ke nagho vano, inau ku boi ghaghana imarea kena nagho vano itagua. ⁶ Inau ku boi sikolu eigna na puhi haohaghore vaghagna kena eia imarea, keana inau ku pukuni adoa toetokea na velepuhi ke tutuni. Mi nau ku tateli aua hahalia iangeni itamiu tadia nigua na komi agutu gougovu ku eia itamiu.

⁷ Inau ku boi kaea sa fata itamiu kori vido ku titionoa na Rorongu ke Toke itamiu. Kori hiroagna nigua na rongo ghehegu inau ku vohoruu eigna ighamu kotida mono toke kori havimiu

duagna a Krai.* Ehava? Na fata ku eia iangeni e hahi? ⁸ Na komi tinoni kiloau tagna kekeha meleha tavogha kena hatheu kori nidia na rongo eigna kuda tangomana na agutu itamiu. Vaghagna inau ku bilaua nidia na rongo, eigna inau ku boi hathera, kari inau ku hatheghamu ighamu koti boi heu sa rongo. ⁹ Kori vido ku mono duamiu i hau mu kudo tagna kekeha fata, inau ku boi kaeaghamu. Teo. Ara kulada kiloau kena kalasu mai i Masedonia kena hatia maia nidia na sosoni bali hatheu. Turughu i hau me jufu ikeagaieni, inau ku boi kaea sa fata itamiu. Me teo kuda eia iangeni. ¹⁰ Vaghagna a Krai ke titiono tutuni hahali, inau ku titiono tutuni kori vido ku velea teo ahai kori provins i Akaia keda vasotoa nigua na titiono tautalunagho iangeni. ¹¹ Ehava? Inau ku velea kuda boi kaea sa fata itamiu eigna ku boi dothovighamu? Teo! God ke adoa inau ku dothovighamu.

¹² Na puhi ku eia iangeni, inau kuda talu eia vamua eigna kuda vasotora arahai kena magnahaghinia kedana velea na agutu kena titiono tautalunagho eigna ke nanaba vamua tagna na agutu kiti eia. Inau ku magnahaghinia kuda tateli aua nidia na titiono tautalunagho ke teo

---

* **11:7** Na puhidia mara i hau, arahai kena vaovarongo tagna sa tinoni velepuhi kedana hathera tagna nidia na komi fata. Iangeni na volidia mara na velepuhi. Da kekeha tinoni kiloau i Korin kena velea nigua na velepuhi a Pol ke boi toke eigna imanea ke boi velera eigna kedana hathea kori nidia na komi fata. Keana, a Pol ke boi kaea sa fata itadia mara i Korin eigna ke bosi magnahaghinia sa tinoni kedana velea imanea ke titionoa na Rorongo ke Toke eigna ke magnahaghinia vamua na hatiagna na rongo. Reghia

sa vunegna. ¹³ Imarea kena velea kena mara na vetula kari e boi tutuni. Ma na nidia na komi agutu e boi tutuni mua. Imarea kena pilau-nighamu eigna kotida toatogha imarea pukuni mara na vetula nigna a Krai. ¹⁴ Ighita teo katida vere tagna na komi puhi ke dika kena eia, eigna a Satan ke eia mua vaghagna iangeni. Imanea ke pilaunira na komi tinoni eigna kedana toatogha imanea na enjel ke siasilada puala. ¹⁵ Mati saghoi vere kori vido nigna na komi mane agutu kena piapilau mena eia vaghagna kena hathera na komi tinoni kori leghuagna na puhi ke jino. Keana kori maghavu a God keda fatera na komi tinoni, imarea kedana hatia na papara ke nabagna nidia na komi agutu ke dika.

A Pol Ke Titiono Na Komi Papara Ke Pada

¹⁶ Toke inau ku velea ghohi na titiono tautalunagho na fata ke mee, inau ku bosu magna-haghinighamu kotida toatogha inau ku pukuni mee. Keana gi kotida toatogha vaghagna iangeni, oti vaovarongo mai itagua vaghagna koti vaovarongo itadia mara kena mee, moti lubatiu eigna kuda titiono tautalunagho sina vido. ¹⁷ Na titiono tautalunagho kuda eia ikeagaieni boi na fata ke magnahaghinia a Lod. Keana inau kuda leghua vamua na puhigna na tinoni ke mee. ¹⁸ Mara na velepuhi piapilau kena mono itamiu kena vahaihadira ghehedua eigna na komi fata kena eia, mi ghamu koti sasaa na vaovarongo itadia. Na vunegna iangeni inau huju kuda vahaihadiu ghehegu mua. ¹⁹ Toke ighamu koti toatogha koti thaothadogha puala, ighamu koti

sasaa puala na rongoviragna arahai kena mee.

²⁰ Tutuni, ighamu koti totogo eidia imarea kori vido kena hurughamu gi kotida eia na hava kena magnahaghinia, mena hatia nimiu na komi fata, mena pilaunighamu, mena vahaihadira ghehedia popomiu, mena tapoa na bakomiu.

²¹ Da ighamu koti toatogha e naba inau kuda maomamo kori vido ku veleghamu ighami kiti boi naba na eiagna itamiu na komi puhu ke dika irangeni.

Toke inau ku adoa ku leghua na puhigna na tinoni ke mee, ikeaghaieni inau kuda titiono tautalunagho eigna na komi fata imarea kena titiono tautalunagho eigna. ²² Ehava? Imarea kena velea kena Jiu? Inau huju na mane Jiu. Mena velea imarea maradia Israel? Inau huju manegu Israel. Mena velea mua kena havi mai kori vikegna a Ebrahim? Inau huju ku havi mai mua kori vikegna a Ebrahim. ²³ Ehava? Imarea kena velea imarea na komi tinoni agutu nigna a Krai? Inau ku adoa ku titiono vaghagna na mane ke pukuni mee, kari inau na mane agutu nigna a Krai ku toke vano itadia. Inau ku eia na komi agutu ke sethe vano itagna na komi agutu kena eia imarea. Ma na komi maghavu ku mono kori vathe tatari ke sethe vano tagna na komi maghavu imarea kena mono kori vathe tatari. Ma na komi maghavu kena thabuhui ke sethe vano tagna na komi maghavu kena thabuhira. Mi tadia na komi maghavu ke sethe inau ku haga thehe.

²⁴ Mara puhidia mara Jiu e lima horui thabuhiguna tagna e tolu hangavulu me hia na thabu.

²⁵ Mara puhidia mara i Rom e tolu horui thabuhiguna kori ghai. Me sina maghavu imarea kena piriu kori ghahira eigna kena magnahaghinia na vatheheugna. Inau ku tolu horui hahaghe tadia na komi vaka ke luvu kori tahi me dika. Sina luvumami iangeni, inau ku tatave kori horara na dani ma na bongi doudolu. ²⁶ Tagna na komi taetaveti ke sethe ku eia, inau ku pada na komi hoholo ke sethe. Kekeha maghavu na biringita, mi kekeha maghavu mara na bilau. Kekeha maghavu nigua na komi tinoni, mara Jiu kena haga diadikalau, mi kekeha maghavu mara kena boi Jiu kena haga diadikalau. Kekeha maghavu inau ku pada na komi hoholo tadia na komi meleha hutu, kekeha maghavu kori meleha ke gou, mi kekeha maghavu kori tahi. Mi kekeha maghavu arahai kena velea imarea ara kulada kiloau, imarea kena haga diadikalau. ²⁷ Kori nigua na agutu vania a Krai, inau ku pada sethe na vahotha mu mause nigua puala. Me sethe na bongi inau ku boi nere. Kekeha maghavu inau ku rofo nigua puala mu langasa, kari e teo sa ghagua vanga. Kekeha maghavu inau ku mathaho eigna nigua na poko ke boi naba.

²⁸ Duadia na komi fata gougovu irangeni, inau ku toatogha puala leuleghu dani eidia na komi tinoni kiloau tadia na komi meleha. ²⁹ Kori vido ahai ke lae nigna na vaututuni, na havigu inau ke lae. Kori vido ahai ke vajefea sa tinoni me sikili kori koakoa, inau ku dikatagua puala.

³⁰ Na vunegna ku boi reghia sa puhi tavogha bali vajinoa na ghaghanamiu eigu inau, inau ku titiono tautalunagho eigu ghehegu. Keana inau

ku magnahaghinia kuda titiono tautalunagho vamua eigna na komi fata ke tateli aua inau teo sa nigua na mana ghehegu. ³¹ God a Tamagna a Lod Jisas, imanea ke adoa iangeni ke tutuni mu bosu piapilau. Ati veletokea hahalia! ³² Sina fata ke tateli aua ke teo sa nigua na mana ghehegu ke padau inau kori meleha i Damaskus. Na mane puhi ke vunaghi pungusia na meleha iangeni ke agutu vania King Aretas me magnahaghinia na thotiugna. Imanea ke velera kekeha soldia eigna kedana kaekale kori hagethagna na peogna na meleha iangeni. ³³ Kari kekeha tinoni kena voututuni kena hatheu na ghogho saniragna. Imarea kena hatiu hadi tagna sina wida kori peogna na meleha mena vanoheu koragna na lapa hutu. Gi ena uliu horu i thepa kosigna Damaskus.

12

Pol Ke Bosu Magnahaghinia Keda Titiono Tautalunagho Eigna Imanea Ghehegna

¹ Toke inau ku adoa teo sa fata ke toke keda au mai kori puhi titiono tautalunagho, inau kuda ghoi eia mua. Ikeagaieni inau kuda titiono na komi salingau ma na hava ke mono polo a Lod ke tatelia itagua. ²⁻³ Salaghe vati na vinogha ke haliu atu ghohi leghugna na maghavu a God ke hati hadiu tagna na vido i popo ke toke vano. Inau ku bosu adoa a God ke hati hadia na tarungagu vamua ba na tonogu mua. A God vamua ke adoa. ⁴ Keana inau ku adoa a God ke hati hadiu i Paradaes mu rongovia na komi fata ke vahothea na unuhiagna me tabu na

tititonoagna. ⁵ E naba inau kuda titiono tautalunagho eigna na fata iangeni, keana inau kuda boi eia. Inau kuda titiono tautalunagho vamua eigna na komi fata ke tateli aua ke teo sa nigua na mana ghehegu. ⁶ Gi kuda magnahaghinia na titiono tautalunagho eigu ghehegu, inau ku bosu vaghagna na tinoni ke mee, eigna na komi fata kuda titiono ke tutuni. Keana inau kuda boi eia iangeni, eigna inau ku magnahaghinia na ghaghanaghadia na komi tinoni eigu inau keda leghua vamua na komi fata kena reghia ku eia ma na hava ku titiono.

⁷ Na vunegna a God ke bosu magnahaghiniu kuda tautalunagho puala eigna na komi fata ke toke ke tatelia vaniu, imanea ke heu sina fata bali vahaghitia na tonogu. Na fata iangeni vaghagna nigua na mane agutu a Satan bali vaparau. ⁸ Inau ku tolu horui tarai kaea a Lod eigna keda hati aua itagua na fata iangeni. ⁹ Kari na nigua na haghore tughu iaani, “Toke ighoe koda papara, nigua na dotho vanigho keda nabamu hahali. Eigna nigua na mana ke heta kori vido ighoe ko lae.” Na vunegna iangeni inau ku totogo nigua puala na titiono tautalunagho eigna na komi fata ke tateli aua inau ke teo sa nigua na mana ghehegu. Inau ku totogo na eiagna iangeni eigna ku magnahaghinia na nigua na mana a Krai keda mono duagu. ¹⁰ Kori nigua na agutu vania a Krai, inau ku totogo vamua kori vido ku lae, ba ena titiono diadikalau, ba e teo sa nigua fata, ba ena vaparau, ba na komi thagi papara ke padau. Inau ku totogo eigna kori vido ku lae, inau ku heta kori nigua na mana a Krai.

Na Ghaghanagna A Pol Ke Horuhaihadi Eidia Mara I Korin

¹¹ Inau ku adoa na titiono tautalunagho ku eia na fata ke mee, keana inau ku boi reghia sa puhi tavogha kuda leghua. Iangeni e tutuni eigna, toke e naba ighamu kotida veletokea na agutu ku eia, ighamu koti mono bughoro vamua. Inau boi naba sa fata, kari na vunegna na mana nigna a Kraiss ke mono duagu, arahai ighamu koti toatogha kena mara na vetula ke nagho vano, imarea kena boi nagho vano itagua. ¹² Kori vido ku mono duamiu, toke ke sethe na vahothe ke padau, inau ku eia na komi reghithehe ma na komi fata ke vavereghamu. Ma na komi fata irangeni ke tateli aua inau na pukuni mane vetula. ¹³ Na haehathe ku eia itamiu ke nanaba vamua na haehathe ku eia itadia na komi tinoni kiloau tadia na komi meleha tavogha. Sina fata vamua ku eia itamiu ke tavogha, inau ku boi veleghamu eigna kotida hatheu tadia nimiu na komi fata. Ehava? Ighamu koti toatogha inau ku ei hahia vanighamu iangeni? Gi keda ai, oti talutavogha na paluhagu.

¹⁴ Ikeagaieni inau ku kaikaliti bali eia na vatolui atu sighoghamugna. Mi nau kuda boi kaea sa fata itamiu, eigna inau ku bosu mag-nahaghinia sa nimiu na fata. Teo. Inau ku magnahaghinighamu vamua. E boi jino gi na komi gari kedana hathera a tamadia ma idodia tagna nidia na komi fata. A tamadia ma idodia na komi gari koroda hathera tagna nidia na komi fata. ¹⁵ Inau ku totogo nigua puala na heghamugna inau ghehegu, ma na komi fata ku

tonogna bali hatheghamu. Ehava? Gi nigua na dotho vanighamu keda hutu vano, nimiu na dotho vaniu keda iso vano mua?

¹⁶ Ighamu koti adoa ke tutuni inau ku boi kaea sa fata itamiu i hau. Toke keda ai, kekeha itamiu kena velea inau na mane piapilau mu pilau-nighamu bali hatia na hava ku magnahaghinia itamiu. ¹⁷ Ehava? Na komi mane ku vetulara atu itamiu i hau ena pilaunighamu bali hatia sa nimiu na fata? Inau ku adoa imarea kena boi eia iangeni. ¹⁸ Inau ku kaea a Taitus eigna keda atu jufu itamiu, kari u vetula atua mua sina kulada duagna imanea. Ehava? Ighamu oti ghaghana romara oro pilaunighamu? Vahotha puala! Ighamu koti adoa ghohi iroghami a Taitus, na ghaghanamami ma na puhimami vanighamu ke nanaba vama!

¹⁹ Da ighamu oti toatogha ighami kiti risoa na komi fata iraani eigna kotida boi toatogha ighami kiti ei hahia. Teo! Ighami kiti mono haidu duagna a Krai miti titionoa na komi fata iraani kori matagna God. Ma na komi fata gougovu kiti eia, na bali vahetaghamu ighamu ara kulamami. ²⁰ Na ghaghanagu ke horuhaihadi eigna ku toatogha da na puhimiu ghamu keda boi vaghagna ku magnahaghinia kori vido kuda atu jufu itamiu. Gi keda ai, ighamu kotida bosu magnahaghinia na hava kuda atu eia bali vajinoghamu. Boi toke gi inau kuda reghighamu kotida rihu haohaghore, moti tahotha, moti dikatamiu, moti tautalunagho, moti toghaghamu ghehemiu, moti titiono diadikalara arahai tavogha, moti vuhai haghore,

moti mono theuthevu. ²¹ Inau ku bosu magna-haghinia kuda reghia arahai itamiu kena eia na komi puhi ke dika i hau, imarea kena boi tughua mua na havidia, kari ena talu nere duadia arahai kena boi ara taudia, mena eia mua na komi puhi kati maomamo nida na titionoagna. Gi keda tutuni iangeni, inau kuda tangi mu maomamo nigua puala kori matagna a God eimiu ghamu.

13

Pol Ke Ghoi Vavotura Mara Kiloau I Korin

¹ Inau ku kaikaliti ghohi bali eia na vatolugna nigua na taetaveti itamiu. Na vunegna iangeni oti reireghi toetokea na puhimiu eigna ighita kati adoa na komi Rioriso ke Tabu kena velea, “Gi koda toroagna sa tinoni, e rua be tolu na tinoni keda mono duamu bali velea na hava ko titionoa ke tutuni.” ² Kori varuai atu sighthoghamugna i hau, inau ku kidi vavotura ghohi arahai kena eia na komi puhi ke dika. Inau ku velera inau kuda vaparara duadia arahai mua kena talu eia na koakoa. Ikeagaieni inau ku mono haunighamu, keana inau ku ghoi veleghamu inau kuda boi rarovira arahai kena talu eia na komi puhi ke dika kori vido kuda atu jufu itamiu. ³ Inau kuda vaparara eigna ighamu kotida adoa inau ku titionoa na komi haghore a Krai ke heu. A Krai keda boi lae kori vido ke vajinoghamu, kari imanea keda tateli aua nigua na mana itamiu. ⁴ Kori vido imarea kena tupipuhia a Krai kori ghaibabala, imanea ke mono kori tonogna na tinoni ke lae. Keana imanea ke sokara tabiru kori thehe tagna na mana nigua a God. Ighami

kiti totho tagna a Kraiss, ighami huju iti lae mua kori tonomami. Keana ighami kiti havi duagna imanea kori mana nigna a God, mi ghami kitida vajinoghamu tagna na mana iangeni.

⁵ Oti dodoro toetoke kori havimiu eigna kotida adoa ighamu koti pukuni voututunia a Kraiss ba teo. Gi kotida boi reghivaughithatha a Jisas Kraiss ke mono kori havimiu, ighamu koti boi voututunia. ⁶ Inau ku voututunia ighamu kotida reghivaughithatha ighami kiti pukuni voututunia a Kraiss.

⁷ Ighami kiti tarai kaea a God bali hatheghamu eigna kotida boi eia sa fata ke dika. Ighami kiti boi tarai vaghagna iangeni eigna na komi tinoni kedana velea nimami na agutu itamiu ke toke. Teo! Ighami kiti tarai vaghagna iaani eigna kiti magnahaghinia vamua ighamu kotida mono kori puhi ke jino. Gi keda ai, e toke vamua na komi tinoni kedana velea nimami na agutu ke boi toke, ⁸ eigna ighami teo kitida eia sa fata keda sokara pungusia na Rorongo ke Toke ke tutuni. Ighami kiti eia vamua na hava keda vaheta. ⁹ Gi ighamu kotida heta kori nimiu na voututuni, ighami kiti totogo vamua gi na komi tinoni kedana toatogha iti lae. Na hava ke tutuni, ighami kiti tarai hahali eigna ighamu kotida ghoi mono toke kori havimiu duagna a Kraiss. ¹⁰ Inau ku risoa na letasi iaani kori vido ku boi mono mua duamiu, eigna inau ku magnahaghinighamu kotida tughua na havimiu gi u jufu atu itamiu. Gi kotida eia iangeni, inau kuda boi vaparaghamu tagna na mana a Lod ke heu. Imanea ke heu na mana bali vaheta nimiu

na vaututuni, boi bali vadiadikala.

Na Vagovui Haghore

¹¹ Da iangeni vamua ara kulagu. Oti agutu heta eigna kotida mono jino kori havimiu duagna a Krai, moti leghua na haghoregu. Oti sikei vamua na ghaghanamiu, moti mono haidu kori soleana. Gi kotida eia na komi fata iraani, a God ke vonungia na dotho ma na soleana, imanea keda mono duamiu.

¹² Kori vido ighamu koti hathatano haidu, oti veikubaeghi* bali tateli aua nimiu na dotho.

Na komi tinoni kiloau gougovu kena mono eeni kena vetula atua itamiu nidia na haghore dotho. ¹³ Inau ku tarai gi a Lod Jisas Krai keda vatokeghamu, ma God keda tatelia nigna na dotho itamiu, ma na Tarunga ke Tabu keda hatheghamu eigna kotida mono haidu toetoke.

---

* **13:12** Kori haghore Grik “oti veikisighi.” Na puhi kena eia mara i hau bali tateli aua nidia na dotho, imarea kena kisia na bakodia ara kuladia kiloua. Ikeagaieni, tadia sethe na meleha na puhi kubae ke tughua na puhi kisi iangeni. Keana, tadia kekeha meleha, imarea kena talu leghua na puhi kisi.

Na Rorong Ke Toke Eigna a Jisas Krai
The New Testament in the Bughotu language of the
Solomon Islands
Niu Testament long langguis Bughotu

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bughotu

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

ff048ce1-500f-52e4-9ba7-18fcd6abd5f1